

Posudek vedoucího diplomové práce

Ivana AUSTOVÁ

Šlechtické nobilitace 1627-1637

Diplomová práce Historického ústavu Filozofické fakulty Jihočeské univerzity, České Budějovice 2009, 111 s.

Výzkum raně novověké šlechty má v české historiografii už dlouhou tradici, v posledních letech navíc platí, že tradiční zájem o předbělohorské období se přesouvá také do 17. a 18. století. Většina výzkumů se však věnuje prostředí císařského dvora či vyšší šlechty. Nižší šlechta zůstává naprosto mimo zájem historiků a historiček. Z toho důvodu je diplomová práce Ivany Austové, která se zabývá šlechtickými nobilitacemi v prvním desetiletí po vydání Obnoveného zřízení zemského, bezpochyby záslužným počinem.

Diplomantka se rozhodla nahlédnout nejnižší vrstvu šlechtické společnosti prostřednictvím nobilitačních listin, které se dochovaly ve fondu Česká dvorská kancelář v Národním archivu v Praze. Zvolila si období let 1627 až 1637. První mezník vychází z roku vydání Obnoveného zřízení zemského, které vytváří nový právní rámec pro titulaturu i proces nobilitací. Druhý mezník je rokem úmrtí Ferdinanda II. Hypotézu, se kterou diplomantka do práce vstupovala, totiž že panovník mohl bezprostředně po roce 1627 využít nobilitační proces pro svou politiku a v nobilitacích by se mohly obtisknout jeho vlastní strategie, se ovšem zatím prostřednictvím provedeného výzkumu prokázat nepodařilo. Časovým vymezením si Austová vytvořila heuristickou základnu 142 listin celkem 173 nobilitovaných osob. Metodologickým vodítkem ji byly zejména práce Claire Mádlové, Jiřího Brňovjána či Jana Županiče, které se věnují zejména 18. a 19. století. Z dalších metodologických postupů se poté diplomantka hlásí k prozopografii.

Ivana Austová si diplomovou práci rozdělila do čtyř kapitol. V úvodu shrnula literaturu ke šlechtě obecně, k nižší šlechtě, k genealogickým výzkumům a k nobilitačním listinám. Souhrn působí spíše výčtově. Dále diplomantka představila a kvantifikovala prameny, se kterými pracovala. Nemluví zde o právních pramenech, se kterými musela následně často pracovat. V neposlední řadě představila prozopografickou databázi, do které zahrnovala nobilitované osoby.

Druhá kapitola se zabývá vývojem šlechty a šlechtických nobilitací se zřetelem na počátek 17. století. Rozborem textu Obnoveného zřízení zemského a nobilitačních listin se diplomantka zejména pokusila nastínit hierarchii nižších šlechtických titulů v tomto období, kdy se

stále mísila starší tradice a nové právní prostředí. Myslím, že zejména v těchto pasážích je práce velmi záslužná.

Třetí kapitola popisuje nobilitační proces v letech 1627 až 1637. Ivana Austová se postupně věnuje žádosti o nobilitaci, nobilitační listině a její struktuře a vydání nobilitační listiny. Jelikož pracuje pouze s nobilitačními listinami, zůstávají však některé části nobilitačního procesu – bohužel mnohdy důležité – skryty. Málo se tak lze dozvědět například o motivacích žadatelů o nobilitace i o strategiích, které používali pro svou argumentaci. O tom, že si diplomantka tento nedostatek uvědomuje, svědčí i snaha zařadit alespoň jeden konkrétní případ podložený i koncepty žádostí a dalšími dokumenty. Bohužel málo listiny také vypovídají o zprostředkovatelích žádostí a o sociálních sítích, v nichž se nobilitovaní i vydavatelé listiny nacházeli.

Poslední kapitola vychází z prozopografické analýzy nobilitovaných osob. Ivana Austová o nich získávala informace zejména ze sekundární literatury. Podrobnější analýzu jí neumožnila zejména skutečnost, že o mnohých se podařilo získat údajů spíš poskrovnu. Ivana Austová si kladla zejména otázku, ze který profesí a úřadů se nově nobilitovaní rekrutovali. Nevyváženě působí jednotlivé podkapitoly, kde vlastní výzkum nobilitačních listin tvoří nepoměrně menší část oproti obecným poznatkům literatury o struktuře úřadu (či armády). Další pozornost věnovala Ivana Austová kategoriím, které hrály v nobilitačním procesu důležitou roli, jako byly věrnost či kariéra. Zajímavá je i sonda do dalších osudů nově nobilitovaných, která ukazuje, že často si rodiny šlechtický status nedokázaly udržet i v následujících generacích. Závěrečná podkapitola poté ve formě biogramů představuje osoby nobilitované mezi léty 1627 až 1637. Ačkoliv jde o informace bezpochyby neúplné, jde o počín záslužný zejména s ohledem na budoucí bádání o nižší šlechtě v pobělohorském období. Formální zmatek má diplomantka při řazení příloh a tabulek, chybí také jejich soupis.

Práce se nevyznačuje zásadními přestupky proti historickému řemeslu. Na základě výše uvedeného ji doporučuji k obhajobě a navrhuji ohodnotit stupněm **velmi dobře**.

České Budějovice 10. června 2009

PhDr. Pavel Král, Ph.D.